

2. R.J. Chambers. Accounting. Evolution and Economic Behavior / R.J. Chambers. – Sydney: Sydney University Press, 2006. – 435 p.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У СВІТЛІ ПОСТКЛАСИЧНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

*Лобода Н.О., к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,
Львівська державна фінансова академія, м. Львів, Україна*

Заробітна плата як соціально-економічна категорія є, по-перше, основним джерелом грошових доходів працівників, адже її величина значною мірою характеризує рівень добробуту всіх членів суспільства. З іншого боку, її правильна організація зацікавлює працівників підвищувати ефективність власної діяльності, а відтак безпосередньо впливає на темпи й масштаби соціального та економічного розвитку країни. Рівень оплати праці визначає такі базові макроекономічні параметри, як стандарти соціального захисту та сукупний платоспроможний попит. У той же час вітчизняні стандарти оплати праці надто низькі. Низький рівень життя широких верств населення у поєднанні із надмірним – за європейськими стандартами – майновим розшаруванням є чи не основною соціальною проблемою України.

Питанням регулювання заробітної плати, в тому числі заробітної плати працівників бюджетної сфери, займалися такі вчені-економісти, як М. Гетьманцев, Н. Болотіна, І. Зуб, Г. Чанищева, П. Куцик, Т. Коляда, В. Буряк, В. Божко, А. Колот, О. Павловська, В. Лагутін, С. Цимбалюк, О. Чабанюк та ін. Але незважаючи на їх суттєві доробки подальші дослідження в цьому напрямі необхідні з метою вдосконалення системи оплати праці працівників бюджетних установ.

Поняття категорії «заробітна плата» – це грошовий вираз вартості й ціни робочої сили. Таке трактування категорій пропонується провідними економістами. У бюджетних установах фінансування виплат по заробітній платі здійснюється за окремою статтею, яка відповідно до Закону України «Про державний бюджет України на 2015 рік» від 28.12.2014 р. № 80-VIII є захищеною [1]. Це означає, що виплати по заробітній платі здійснюються першочергово разом з перерахуванням до фондів обов'язкових платежів.

У сучасних умовах господарювання в Україні відбулися значні зміни відносно праці та її оплати. Процес прикладання праці в бюджетній сфері має значні особливості, так як свої особливості має бюджетна сфера, і насамперед – це характер фінансово-економічних відносин у цій сфері діяльності. На відміну від працівників матеріального виробництва, діяльність яких спрямована на перетворення речовини природи, а процес праці являє собою обмін між природою і людиною, праця працівників бюджетних установ має свій предмет впливу. Він спрямований або на людину, або на суспільство в цілому. Контроль за мірою праці і мірою споживання здійснюється за допомогою заробітної плати. Видатки на заробітну плату мають

найбільше питому вагу в кошторисах бюджетних установ і сягають 70 - 80 % від загальних видатків за кошторисом. Саме тому заробітна плата працівників невиноробничої сфери є однією з найнижчих серед галузей народного господарства.

Характерною особливістю роботи бюджетних установ є те, що вони фінансуються з бюджетів різних рівнів. Тому в сучасних умовах ринкових перетворень актуальним стає питання за цільовим і ефективним використанням як бюджетних, так і позабюджетних коштів, матеріальних і трудових ресурсів. При цьому використовують різні форми і види контролю. Контроль за діяльністю бюджетної установи організовують за принципами:

1) Принцип незалежності. Органи контролю мають функціональну, організаційну, оперативну та фінансову незалежність, необхідну для об'єктивного та ефективного виконання завдань.

2) Принцип об'єктивності та неупередженості. Органи контролю у своїх діях мають виходити з державних інтересів, дотримуватися професійної етики і не зловживати наданими їм повноваженнями.

3) Принцип повноти передбачає охоплення всієї сукупності дій бюджетної установи під час контролю і відображення виявлених фактів фінансових правопорушень.

4) Принцип обґрунтованості. Результати контролю ґрунтуються на законодавстві та підтверджуються документально.

5) Принцип публічності. Органи, уповноважені на проведення контролю, забезпечують доступність його результатів громадськості.

6) Принцип відповідальності. Кожний орган відповідає за свої дії або бездіяльність під час контролю.

Важливим елементом забезпечення партнерства у здійсненні контролю є правильне розуміння представниками обох сторін суті форм його здійснення. Водночас у світовій практиці вже давно запроваджено таку форму контролю, як аудит адміністративної діяльності, який ще називають операційним, управлінським аудитом або аудитом ефективності. Ця форма контролю суттєво відрізняється і від фінансового аудиту, і від ревізії. Це обумовлено тим, що метою фінансового аудиту і в Україні, і в більшості інших країн є оцінка достовірності бухгалтерського обліку і фінансової звітності, а метою адміністративного аудиту - оцінка рівня економічності, ефективності та результативності державних заходів, програм і діяльності структур, які піддають контролю. Аудит ефективності - це форма контролю, яка становить сукупність дій зі збору та аналітичного опрацювання статистичних і звітних даних, матеріалів ревізій і перевірок, іншої публічної інформації, спрямованих на визначення рівня ефективності державних вкладень у реалізації запланованих державними (бюджетними) програмами цілей; встановлення чинників, які перешкоджають досягненню максимального результату у використанні визначеного обсягу трудових, матеріальних і фінансових ресурсів; обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання державних активів. Відповідно головною метою аудиту ефективності є визначення слабких місць в організації виконання державних

(бюджетних) програм, впливу цих вад на досягнення запланованих цілей та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання державних ресурсів. Отже, зразу ж привертає до себе увагу те, що аудит ефективності, на відміну від ревізії, по-перше, не є формою суто фіскального контролю, бо його основне завдання не зводиться до виявлення фінансових порушень і розкрадань, встановлення винних у цьому осіб і притягнення їх до відповідальності; по-друге, є функціональнішою, ширшою формою контролю, яка може базуватися на результатах ревізійних дій. Ця обставина є перевагою аудиту ефективності над ревізією, яку проводять державні органи, бо дає можливість залучати керівників та інших працівників підконтрольних об'єктів до пошуку слабких місць у виконанні ними державних (бюджетних) програм.

В основу розробки бюджетних програм зарубіжні фахівці поклали поділ діяльності за програмами і визначення завдань для різних міністерств. Це передбачає з'ясування мети для кожної бюджетної програми і міністерства та обчислення необхідних ресурсів для реалізації програм і досягнення запланованих цілей як передумова ефективної діяльності.

У світовій практиці проглядаються тенденції до зростання видатків з бюджетів країн, посилення актуальності ефективного використання бюджетних коштів, асигнованих на їх виконання, обумовлюють необхідність запровадження інструментів контролю та їх удосконалення, відповідних ускладненню механізмів розробки, ухвалення, виконання та з'ясування наслідків втілення програм. У зарубіжній практиці існує підхід до поділу суб'єктів контролю на ініціаторів та виконавців. Згідно з цим підходом гілки розподіленої державної влади мають розглядатися як ініціатори контролю, а створювана ними вертикаль контролюючих структур - як його виконавці.

В різних країнах проглядаються відмінності практики контролю ефективності діяльності. У деяких країнах, зокрема Німеччині, Нідерландах, США орган державного фінансового контролю організує цю роботу через свій окремий департамент. В інших країнах контроль виконання програми інтегрований з фінансовим контролем. Утворення та поступова автономізація департаментів, відділів та груп аудиту адміністративної діяльності є важливою особливістю удосконалення структури зарубіжних органів державного фінансового контролю. Така практика застосовується у Великобританії, Ірландії, Бельгії, Нідерландах, Данії, Швеції, Ісландії, Іспанії, Норвегії, Австралії, Південній Кореї та інших країнах. В останні роки такі підрозділи створюються в країнах Східної Європи та Балтії. У зарубіжній практиці аудиту адміністративної діяльності приділяється не менш важлива увага, ніж фінансовому аудиту. Звітність виконавців програм передбачає публічний нагляд за їх діяльністю в рамках програм. Погляди контролерів (аудиторів) можуть вступати в протиріччя з тим, як звітують ті, хто відповідає за виконання програми. У разі, коли ресурсів не вистачає, увага зосереджується на тому, яким програмам надавати пріоритет. У цьому контексті висновки виконавців за результатами контролю стають основою для прийняття рішень щодо майбутніх витрат бюджету. Вивчення

зарубіжного досвіду засвідчує еволюцію запровадження та удосконалення таких форм контролю по забезпеченню ефективності діяльності, як їх оцінювання та аудит. Необхідність удосконалення державного фінансового контролю на основі оцінювання ефективності вкладення державних ресурсів постала ще півстоліття тому, коли у США, Канаді, Великобританії, Швеції та деяких Інших країнах впроваджувались відповідні дослідження.

Отже, впровадження в практику аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ є вкрай необхідним. Воно ставить оцінку ефективності роботи державних органів у залежність не від кількості виявлених сум, а від кількості попереджених правопорушень і обсягів недопущених при їх здійсненні втрат. Для досягнення ефективності від проведення аудиту необхідно зосередитися на вирішенні проблем, пов'язаних з його проведенням в бюджетних установах.

Список літератури:

1. Закон України «Про державний бюджет України на 2015 рік» від 28.12.2014 р. № 80-VIII.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СТВОРЕННЯ ВЕБ-САЙТІВ ПІДПРИЄМСТВ

*Первій І.В., асистент кафедри обліку і аудиту,
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»,
м. Дніпропетровськ, Україна*

В умовах сьогодення розвиток економічних відносин відбувається під впливом процесів глобалізації та інформатизації, які значною мірою впливають на існуючі підходи до ведення господарської діяльності. Більшість сучасних підприємств здійснюють трансформацію своїх бізнес-процесів шляхом впровадження інформаційно-комп'ютерних та інтернет-технологій, що дозволяє їм поступово перейти до концепції електронного бізнесу, яка передбачає автоматизацію і комп'ютеризацію діяльності, переведення розрахунків із звичайної форми до розрахунків в середовищі Інтернет, що значно підвищує конкурентоспроможність підприємства. Однією із передумов для запровадження концепції електронного бізнесу на підприємстві є наявність програмного забезпечення, зокрема, веб-сайту, який забезпечуватиме зв'язок підприємства із його контрагентами в середовищі Інтернет та сприятиме координації взаємозв'язків між менеджментом підприємства.

Тому на сьогодні однією із актуальних проблем є розробка дієвого облікового забезпечення створення веб-сайтів, які є одним із необхідних елементів здійснення електронного бізнесу. Існуюче нормативно-правове забезпечення обліку нематеріальних активів не враховує специфічних особливостей веб-сайтів як об'єктів управління, що зумовлює необхідність розробки пропозицій щодо удосконалення їх